

UCHWAŁA NR
RADY MIASTA BIELSK PODLASKI

z dnia

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Bielsku Podlaskim
na lata 2018 – 2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875, poz. 2232) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697, poz. 1292, poz. 60, poz. 2217) Rada Miasta Bielsk Podlaski uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Bielsku Podlaskim na lata 2018 – 2020 w brzmieniu stanowiącym załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Bielsk Podlaski.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr
Rady Miasta Bielsk Podlaski
z dnia.....

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W BIELSKU PODLASKIM
NA LATA 2018 – 2020**



Bielsk Podlaski, styczeń 2018

SPIS TREŚCI:

Wprowadzenie	str. 2
1. Uwarunkowania prawne	str. 4
2. Diagnoza sytuacji rodziny w Gminie Miejskiej Bielsk Podlaski	str. 5
3. Zasoby gminy	str. 12
4. Analiza SWOT	str. 20
5. Cele Programu Wspierania Rodziny	str. 21
6. Efekty Programu	str. 24
7. Planowany budżet Programu	str. 25
8. Monitoring	str. 26
Podsumowanie	str. 27

Wprowadzenie

Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. Ochrona prawna rodziny stanowi jedną z zasad konstytucyjnych, która znajduje rozwinięcie i konkretyzację w przepisach ustaw szczegółowych, przede wszystkim w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, Kodeksie postępowania cywilnego, Kodeksie cywilnym, Kodeksie karnym i Kodeksie postępowania karnego. Przepisy prawne wspierające rodzinę występują również w innych unormowaniach prawnych, m.in. w prawie pracy.

Rodzina to pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze dziecka, które powinno zapewnić mu prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny oraz bezpieczeństwo emocjonalne, a także przygotować do pełnienia przyszłych ról społecznych. Rodzina jest pierwszą instytucją wychowawczą, która kształtuje jego osobowość, postawy, system wartości i aktywność oraz przekazuje tradycje, wzory zachowań i zasady współżycia społecznego. Dlatego jeśli w rodzinie pojawiają się dysfunkcje lub innego rodzaju zagrożenia, patologia czy wykluczenie społeczne, instytucje i służby ustawowo zobligowane do wspierania rodziny mają obowiązek podjęcia określonych działań, aby wpłynąć na przywrócenie prawidłowego jej funkcjonowania.

Od 1 stycznia 2012 roku obowiązuje ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zmianami), która określa zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej. Celem ustawowych rozwiązań jest troska o zapewnienie każdemu dziecku stabilnego, szczęśliwego, rodzinnego środowiska wychowawczego oraz wsparcie rodziny przeżywającej trudności w powrocie do prawidłowego funkcjonowania, a także zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania jej przez rodziców.

Jednym z nowatorskich rozwiązań w systemie wsparcia rodzin jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności składających się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny, poprzez indywidualne podejście do rodziny i jej członków, mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny,

a więc i rodziców i dzieci. W tym miejscu należy podkreślić, iż asystent rodziny nie przejmuje obowiązków za rodzinę, nie wyręcza jej członków, lecz wspiera w wykonywaniu określonych obowiązków, jak również w podjętych działaniach, pokazuje, jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania, aby przynosiły one zamierzone efekty.

Pozostawienie rodzin bez profesjonalnego wsparcia i specjalistycznej pomocy może spowodować wzrost zjawiska degradacji rodzin i może skutkować takimi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz kształtowania warunków związanych z ich wychowaniem.

Jak to zostało już wspomniane – głównym celem działań asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w przezwyciężaniu sytuacji, które mogą zagrażać stabilności rodziny i stwarzać trudności opiekuńczo – wychowawcze. Na mocy ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r. poz. 1860) do kręgu odbiorców usług asystenta rodziny zostały także włączone kobiety w ciąży, ich rodziny oraz rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenia o zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Podmiotem realizującym zadania określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na poziomie miasta Bielsk Podlaski jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Podstawowym zadaniem MOPS jest organizowanie i wykonywanie zadań związanych z zaspokojeniem potrzeb jednostek i rodzin pozostających w trudnej sytuacji życiowej, materialnej i społecznej poprzez rozpoznawanie tych potrzeb, bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń w formie pieniężnej, rzeczowej, usługowej oraz wszelkiego rodzaju poradnictwa i pracy socjalnej. Pomoc powinna koncentrować się na wspomaganiu osób i rodzin wymagających wsparcia w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej, a także wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Program Wspierania Rodziny w Bielsku Podlaskim na lata 2018 – 2020 opracowany został w oparciu o założenia ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zmianami) oraz ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r. poz. 1860).

Program będzie uzupełnieniem zadań realizowanych na rzecz rodziny w mieście Bielsk Podlaski, a zapisanych w:

- Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielsk Podlaski na lata 2014 – 2022.
- Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Bielsk Podlaski na lata 2016 – 2022.

Program Wspierania Rodziny w Bielsku Podlaskim na lata 2018 – 2020 uwzględnia lokalne uwarunkowania i nakreśla kierunki działań w perspektywie trzyletniej. Nadrzędnym ich celem jest wspieranie rodziny w jej opiekuńczo – wychowawczej roli względem dzieci. Ważnym elementem Programu niezbędnym do realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny jest stworzenie warunków do rozwoju kadr pracujących na rzecz rodzin wieloproblemowych i umożliwienie wprowadzania nowych form pracy z rodzinami. Obecny program jest kontynuacją poprzednich zadań realizowanych w latach 2012-2017.

1. Uwarunkowania prawne.

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim, jak i międzynarodowym. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejne artykuły konkretyzują to stwierdzenie, odnosząc je do różnych aspektów życia rodzinnego.

Innymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką rodziny są kodeksy: rodzinny i opiekuńczy, karny, cywilny, pracy, itd. oraz ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe, takie jak Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Europejska Karta Społeczna, itd.

Ponadto realizacja polityki wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej opiera się także na poniższych aktach prawnych:

- 1) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 ze zmianami).
- 2) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 ze zmianami).
- 3) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zmianami).

- 4) ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2017 r. poz. 1851).
- 5) ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r. poz. 1860).
- 6) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).
- 7) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1817 ze zmianami).
- 8) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r., poz. 487 ze zmianami).
- 9) ustawa o przeciwdziałania narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 783 ze zmianami).
- 10) Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielsk Podlaski na lata 2014 – 2022.
- 11) Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Bielsk Podlaski na lata 2016-2020.

2. Diagnoza sytuacji rodziny w Gminie Miejskiej Bielsk Podlaski.

Diagnozę stanu opracowano na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej gminy miejskiej Bielsk Podlaski oraz danych statystycznych MOPS obejmujących lata 2014-2016.

Wg danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba mieszkańców w Bielsku Podlaskim wynosi 26.249 osób.

Stopa bezrobocia w powiecie bielskim w styczniu 2017 roku wyniosła 7,4%, zaś w województwie podlaskim – 10,7%. W skali całego kraju stopa bezrobocia wynosi 8,6%¹. W Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku Podlaskim wg danych z grudnia 2016 roku zarejestrowanych było 897 mieszkańców miasta Bielsk Podlaski (w tym 440 kobiet)².

W mieście Bielsk Podlaski ok. 7% - 8% mieszkańców objętych jest świadczeniami pomocy społecznej. Prezentują to poniższe dane.

¹ Dane Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku pochodzą ze strony internetowej <http://wupbialystok.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy>

² Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim pochodzą ze strony internetowej <http://bielskpodlaski.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy>

Tabela 1. Rodziny objęte pomocą społeczną.

Dane sprawozdawcze	2014	2015	2016
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	1.341	1.333	1.262
Liczba rodzin	1.010	986	939
Liczba osób w rodzinach	2.111	2.053	1.888

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań MPiPS-03 za lata 2014, 2015 i 2016.

Z analizy danych wynika, iż liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej wykazuje tendencję zniżkową. W roku 2016 zaczął obowiązywać program Rodzina 500+. Mimo, iż świadczenie wychowawcze nie stanowi źródła dochodu przy ubieganiu się świadczenia z pomocy społecznej zauważalny jest spadek osób, a więc i rodzin o wsparcie z pomocy społecznej. Jest to jeden z powodów. Inny powód to spadek bezrobocia i większe możliwości powrotu na otwarty rynek pracy. Sytuacja zawodowa, w głównej mierze mężczyzn, polepsza się, co oddziałuje na sytuację materialną rodzin. Mimo wszystko odsetek korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia jest nadal wysoki, ale dotyczy osób długotrwale bezrobotnych, którzy nie są zainteresowani poszukiwaniem i podjęciem pracy. Ich aktywizacja zawodowa jest niezwykle trudna.

Przyczyny trudnej sytuacji życiowej mieszkańców miasta Bielsk Podlaski, którzy zgłaszają się o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej pokazują poniższe dane.

Tabela 2. Powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej.

Powód przyznania pomocy społecznej	Liczba rodzin		
	2014	2015	2016
Ubóstwo	557	544	543
Bezrobocie	567	507	457
Niepełnosprawność	501	478	456
Długotrwała lub ciężka choroba	343	364	346
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	42	58	59
Alkoholizm	61	56	53
Narkomania	2	2	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym:	74	78	69
Wielodzietność	48	48	45
Bezdomność	23	24	23
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	11	5	10
Zdarzenie losowe	0	5	1
Kłęski żywiołowe lub ekologiczne	0	0	0

Sieroctwo	1	1	1
Przemoc w rodzinie	7	4	6
Ofiary handlu ludźmi	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2016 gminy miejskiej Bielsk Podlaski.

Rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi, z problemem alkoholowym, rodziny wymagające pomocy z powodu ochrony macierzyństwa i rodziny wielodzietne stanowią istotną część klientów pomocy społecznej na terenie miasta Bielsk Podlaski. Niezaradność rodziny łączy się z różnymi problemami m.in.: z uzależnieniami, przemocą, bezrobociem oraz związanym z tym ubóstwem, czy też niepełnosprawnością i występującymi chorobami. To wszystko wpływa negatywnie na równowagę systemu rodzinnego, z tego rodzą się problemy w pełnieniu ról społecznych i rodzicielskich. Dlatego te rodziny znajdują się pod szczególną opieką instytucji działających na rzecz wspierania rodziny.

Uzależnienia, w szczególności nadużywanie alkoholu, są głównym powodem wszczynania procedury Niebieska Karta. Wzrost Niebieskich Kart nie musi oznaczać, iż nastąpiło gwałtowne zwiększenie zjawiska przemocy w rodzinach. Jest to efekt nagłaśniania problematyki przemocy w rodzinie, prowadzone kampanie informacyjne, co doprowadziło w rezultacie do większej świadomości społecznej. Stąd też dochodzi do częstszego podejmowania działań przez służby i instytucje.

Tabela 3. Liczba Niebieskich Kart.

Instytucja wszczynająca procedurę	2014	2015	2016
KPP w Bielsk Podlaski	74	62	97
MOPS Bielsk Podlaski	5	7	6
RAZEM:	79	69	103

Źródło: Opracowanie własne.

Poza pomocą finansową konieczne jest wspieranie rodzin innymi niepieniężnymi formami pomocy. Pokazują to dane w tabeli.

Tabela 4. Pozostałe wsparcie rodzin.

	Liczba rodzin		
	2014	2015	2016
Poradnictwo specjalistyczne – prawne (osoby w rodzinach)	1.311 (5.407)	1.163 (4.834)	977 (3.026)
Praca socjalna (osoby w rodzinach), w tym:	1.443 (2.985)	1.439 (2.997)	1.305 (2.697)
wyłącznie praca socjalna m.in. poradnictwo socjalne, rozmowa z klientem, z wyłączeniem przyznawania świadczeń z pomocy społecznej (osoby w rodzinach)	433 (974)	453 (945)	366 (799)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań MPiPS-03 za lata 2014, 2015 i 2016.

Poradnictwo prawne jest świadczone przez konsultanta prawnika zatrudnionego w MOPS. Prawnik udziela bezpłatnych porad mieszkańcom z zakresu prawa rodzinnego i prawa cywilnego.

Świadczenie pracy socjalnej to obowiązek pracownika socjalnego. Przez pracę socjalną ustawodawca rozumie działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest:

- 1) z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- 2) ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Problemy, które dotyczą rodziny wynikają z warunków gospodarczych naszego państwa, regionu i gminy, a także – i w sposób decydujący – z powodów wewnątrz rodzinnych. Zadania przekazane do realizacji gminom w obszarze wsparcia rodziny nie dotyczą kwestii politycznych i gospodarczych, ale są katalogiem świadczeń i usług, za pomocą których można niwelować skutki niekorzystnej sytuacji rodzin, aby dziecko jak

najdłużej pozostawało w rodzinie biologicznej. Takim rozwiązaniem bez wątpienia jest przyznanie rodzinie asystenta rodziny.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej precyzuje w sposób jednoznaczny, kiedy rodzinie może być przyznany asystent rodziny. Dzieje się tak w przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Po przeprowadzeniu wywiadu pracownik socjalny dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z tejże analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o jego przydzielenie.

Obecnie w MOPS zatrudnionych jest dwóch asystentów rodziny. Posiadają oni kwalifikacje ustawowe do pełnienia tej funkcji. Asystent pracuje z rodzinami w ich miejscu zamieszkania. Zadania asystenta rodziny to m.in.:

1. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
2. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
3. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
4. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
5. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
6. wspieranie aktywności społecznej rodzin;
7. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
8. udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
9. motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
10. udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
11. podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;

12. prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
13. realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
14. współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Asystent rodziny prowadzi dokumentację dotyczącą pracy z rodziną, w tym również dokonuje okresowej oceny sytuacji rodziny i przekazuje tę ocenę Dyrektorowi MOPS.

W roku 2014 pracownicy socjalni sporządzili 10 rodzinnych wywiadów środowiskowych, dokonali analizy sytuacji w rodzinach i wystąpili z wnioskiem o przydzielenie 10 rodzinom asystenta rodziny. W związku z niewyrażeniem zgody przez jedną rodzinę na podjęcie współpracy z asystentem rodziny objętych asystenturą rodzinną było 9 rodzin, w tym 21 dzieci.

W roku 2015 pracownicy socjalni sporządzili 15 rodzinnych wywiadów środowiskowych, dokonali analizy sytuacji w rodzinach i wystąpili z wnioskiem o przydzielenie 15 rodzinom asystenta rodziny. Wszystkie rodziny wyraziły zgody na podjęcie współpracy z asystentem rodziny, objętych asystenturą rodzinną zostało 15 rodzin, w tym 41 dzieci. Jedna rodzina zakończyła pracę z asystentem rodziny w związku z umieszczeniem dziecka na wniosek matki w placówce opiekuńczo – wychowawczej (Dom Dziecka w Krasnem).

W roku 2016 pracownicy socjalni sporządzili 4 rodzinne wywiady środowiskowe, dokonali analizy sytuacji w rodzinach i wystąpili z wnioskiem o przydzielenie 4 rodzinom asystenta rodziny. 3 rodziny wyraziły zgodę na podjęcie współpracy z asystentem rodziny, jedna rodzina została przez sąd rodzinny zobowiązana do współpracy z asystentem rodziny.

W roku 2016 objętych asystenturą rodzinną było łącznie 18 rodzin, w tym 46 dzieci. 3 rodziny zakończyły pracę z asystentem rodziny w związku z usamodzielnieniem się, 1 rodzina zmieniła miejsce przebywania – wyjechała do Białegostoku.

Wprowadzenie do rodzin asystenta rodziny i jego praca z rodziną ma na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców, podniesienie ich odpowiedzialności za losy rodziny, zwiększenie umiejętności komunikacyjnych w rodzinie. Wspólne działania członków rodziny przy wsparciu asystenta rodziny i pracownika socjalnego, przy udziale innych instytucji mają zapobiec rozpadowi rodziny i umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

Od dnia 1 stycznia 2012 roku na gminy został nałożony obowiązek ponoszenia opłat za pobyt dzieci w pieczy zastępczej. Ustalenie gminy właściwej do ponoszenia opłat za pobyt dzieci w pieczy zastępczej następuje w oparciu o art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w którym wskazuje się gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej. Wysokość opłat jest następująca:

- w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej – 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka,
- w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej – 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka,
- w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej – 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka.

Koszty utrzymania w pieczy zastępczej są różne. Kwota ustawowa dla rodzin zastępczych wynosi 660,00 zł na każde dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej. Jej wysokość jest uregulowana w art. 80 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Do tej kwoty przysługują rodzinie zastępczej dodatki. O wysokości świadczenia i dodatków przysługujących rodzinie zastępczej orzeka powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka sprzed umieszczenia go w pieczy. Gmina nie ma realnego wpływu na wzrost kosztów związanych ze współfinansowaniem kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej, musi natomiast zabezpieczyć środki na sfinansowanie zadania. Wydatki na ten cel prezentuje poniższe zestawienie.

Tabela 5. Wydatki na opłaty za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.

	2014	2015	2016
Rodziny zastępcze	10	9	9
Placówki opiekuńczo – wychowawcze	6	6	5
Suma wydatków	75.741,25	106.315,43 zł	79.430,15 zł

Źródło: Opracowanie własne.

Rodziny z dziećmi z miasta Bielsk Podlaski przy ubieganiu się lub korzystaniu ze świadczeń z pomocy społecznej coraz częściej jako przyczynę trudnej sytuacji w funkcjonowaniu wskazują wewnętrzne problemy, z jakimi się borykają. Priorytetem

lokalnych działań powinno więc być wspieranie rodzin w nabywaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych. Niniejszy Program zakłada działania nakierowane na zindywidualizowaną pracę z rodziną, która pomoże zmniejszyć skutki kryzysów w rodzinie oraz działania prewencyjne i osłonowe wobec rodzin zagrożonych kryzysem. Praca z rodzinami wymaga od kadr wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowane działania, ale również rozwijania własnych kwalifikacji i nabywania nowych umiejętności niesienia pomocy.

3. Zasoby gminy.

Program wspierania rodziny w mieście Bielsk Podlaski na lata 2018 – 2020 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Działania na rzecz dziecka i rodziny realizują instytucje opisane w poniższej tabeli.

Tabela 6. Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny w mieście Bielsk Podlaski.

Lp.	Nazwa i adres placówki	Rodzaj działalności
1.	Urząd Miasta Bielsk Podlaski 17-100 Bielsk Podlaski ul. Kopernika 1	Przyznawanie i wypłacanie stypendiów, dowóz dzieci niepełnosprawnych do szkoły/przedszkola, organizowanie kolonii, realizacja Karty Dużej Rodziny
2.	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kopernika 1	Przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu
Placówki pomocy społecznej, placówki miejskie i powiatowe, poradnictwo rodzinne		
3.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kazimierzowska 18/3	Praca socjalna, pomoc finansowa, pomoc rzeczowa i pomoc w postaci usług, dożywianie dzieci i osób dorosłych, świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego, świadczenie wychowawcze (500+), świadczenia wynikające z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, pomoc w zapobieganiu przemocy w rodzinie (procedura Niebieskiej Karty)
4.	działająca w MOPS Poradnia Rodzinna, a w niej konsultant – prawnik	Poradnictwo w zakresie prawa rodzinnego, cywilnego, pomoc w pisaniu dokumentów sądowych

	Punkt konsultacyjny ds. przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie 17-100 Bielsk Podlaski ul. Sienkiewicza 11a	Poradnictwo, terapia indywidualna, rodzinna, konsultacje dla wychowawców, nauczycieli, pedagogów, pracowników socjalnych, kuratorów sądowych, policjantów itp., mediacje rodzinne, edukacja w zakresie przyczyn, faz, mechanizmów, skutków uzależnień, nawrotów, indywidualna i grupowa pomoc dla dzieci, młodzieży, rodziców, nauczycieli i innych zainteresowanych osób
5.	Środowiskowy Dom Samopomocy 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kazimierzowska 18/2	Dzienny ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
6.	Warsztaty Terapii Zajęciowej Caritas Diecezji Drohiczyńskiej w Bielsku Podlaskim 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Żwirki i Wigury 4	Placówka wykonująca rehabilitację społeczną i zawodową niepełnosprawnych uczestników
7.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie 17-100 Bielsk Podlaski, ul. 3 Maja 17	Poradnictwo rodzinne, szkolenia rodzin zastępczych, wspieranie osób niepełnosprawnych i ich rodzin
8.	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna 17-100 Bielsk Podlaski, ul. 3 Maja 17	Poradnictwo, pomoc psychologiczna i pedagogiczna, prowadzenie zajęć terapeutycznych indywidualnych w zakresie pomocy logopedycznej, psychologicznej i pedagogicznej
9.	Komenda Powiatowa Policji 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kopernika 7	Prowadzenie działalności edukacyjnej, profilaktycznej, prewencyjnej w szkołach, pomoc w zapobieganiu przemocy w rodzinie (procedura Niebieskiej Karty)
	Placówki wsparcia dziennego	
10.	Świetlica socjoterapeutyczna „Caritas” prowadzona przez Caritas Diecezji Drohiczyńskiej 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kościelna 4A	Świadczenie dziennej opieki nad dziećmi w celu wspierania funkcji opiekuńczo - wychowawczej rodziny
	Placówki oświatowo – wychowawcze, placówki sportowe	
11.	Szkoła Podstawowa nr 2 im. kpt. Wł. Wysockiego 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Wysockiego 6	Działalność edukacyjno – wychowawcza, wsparcie psychologiczno – pedagogiczne dla rodziców i dzieci, współorganizowanie wypoczynku dzieci i młodzieży,

12.	Szkoła Podstawowa nr 5 im. Szarych Szeregów 17-100 Bielsk Podlaski, ul. T. Kościuszki 21	
13.	Szkoła Podstawowa nr 3 z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego im. J. Kostycewicza 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Poniatowskiego 9	
14.	Szkoła Podstawowa nr 4 im. Adama Mickiewicza 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Mickiewicza 126	
15.	Niepubliczne Gimnazjum w Bielsku Podlaskim Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku 17-100 Bielsk Podlaski ul. Kryniczna 22	
16.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa nr 1 Św. Abp. Łukasza Wojno-Jasienieckiego 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Rejtana 24	
17.	Zespół Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Wojska Polskiego 17	Działalność edukacyjno – wychowawcza, wsparcie psychologiczne – pedagogiczne dla dzieci niepełnosprawnych intelektualnie i ich rodziców
18.	Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Widowska 4a	Zapewnia młodzieży uzdolnionej muzycznie intensywne nauczanie, kształci świadomego odbiorcę sztuki, propagatora muzyki, przygotowuje do podjęcia nauki w szkołach wyższego stopnia
19.	Przedszkole Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Żeromskiego 4	Działalność edukacyjno – wychowawcza, działalność prorodzinna integrująca rodziny
20.	Przedszkole Nr 5 Krasnala Hałabały 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kościuszki 16	
21.	Przedszkole Nr 7 Kubusia Puchatka 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kazanowskiego 2	

22.	Przedszkole Nr 9 Leśna Polana 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kazanowskiego 2a	
23.	Katolickie Przedszkole „Karmelki” 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Żwirki i Wigury 4	
24.	Przedszkole na Hołowiesku przy Parafii Najświętszej Opatrzności Bożej 17-100 Bielsk Podlaski ul. Wrzosowa 16	
25.	Przedszkole Niepubliczne Nr 1 im. św. Młodzieńca Gabriela 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Rejtana 24	Działalność edukacyjno – wychowawcza, działalność prorodzinna integrująca rodziny.
26.	Przedszkole Niepubliczne „PROMIS” 17-100 Bielsk Podlaski ul. Kazanowskiego 24A	
27.	Młodzieżowe Centrum Kariery 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Szkolna 12	Doradztwo zawodowe dla młodzieży w wieku 15- 25 lat, pomoc dla młodzieży nieaktywnej zawodowo
28.	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Orzeszkowej 19	Działalność sportowo – rekreacyjna, prowadzenie zajęć sportowych pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży różnych dyscyplin sportowych, jak również podczas ferii zimowych i wakacji
29.	Pływalnia Miejska „Wodnik” 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kazimierzowska 3B	
Świetlice środowiskowe, socjoterapeutyczne i kluby dziecięce		
30.	Świetlica „Radość i Przyjaciele” przy Szkole Podstawowej nr 5 im. Szarych Szeregów, 17-100 Bielsk Podlaski ul. T. Kościuszki 21	Świadczenie dziennej opieki nad dziećmi w celu wspierania funkcji opiekuńczo – wychowawczej rodziny. Podstawowym celem działania świetlic jest efektywne przygotowanie dziecka do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu m.in. poprzez nabycie praktycznych umiejętności życiowych i społecznych w trakcie zajęć socjoterapeutycznych, treningów umiejętności społecznych oraz zajęć tematycznych takich jak np. plastyczne,
31.	Świetlica „Krąg Przyjaźni” przy Szkole Podstawowej nr 4 im. A. Mickiewicza, 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Mickiewicza 126	
32.	Świetlica socjoterapeutyczna „Arka”	

	przy Szkole Podstawowe nr 2 im. kpt. Wł. Wysockiego, 17-100 Bielsk Podlaski ul. Wysockiego 6	sportowe, komputerowe, teatralne i inne.
33.	Świetlica Środowiskowa przy Szkole Podstawowej nr 3, 17-100 Bielsk Podlaski ul. Poniatowskiego 9	
34.	Klub Malucha „Wesoły Maluch” 17-100 Bielsk Podlaski ul. Brzozowa 31	Klub dziecięcy zapewnia opiekę nad dziećmi w wieku 1 do 3 lat
35.	Klub Malucha „Akademia Malucha” 17-100 Bielsk Podlaski ul. Batorego 15	
36.	Centrum Rozwoju Dziecka Prywatny żłobek „MOTYLEK” 17-100 Bielsk Podlaski ul. Kleszczelowska 10	Żłobek dziecięcy zapewnia opiekę nad dziećmi w wieku 1 do 3 lat
37.	Centrum Rozwoju Dziecka Prywatny żłobek „MOTYLEK” 17-100 Bielsk Podlaski ul. Wysockiego 8	
	Placówki kulturalno - oświatowe	
38.	Bielski Dom Kultury 17-100 Bielsk Podlaski, ul. 3 Maja 2	Działalność kulturalno – oświatowa na rzecz społeczności miejskiej, koła zainteresowań różnych dziedzin (muzyczne, plastyczne, rekreacyjne) dla różnych grup wiekowych (dzieci, młodzież i dorośli), organizacja zajęć w czasie wolnym od nauki, zajęć pozalekcyjnych
39.	Osiedlowy Dom Kultury Spółdzielni Mieszkaniowej 17-100 Bielsk Podlaski, ul. 11 Listopada 10	
40.	Miejska Biblioteka Publiczna 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kazimierzowska 14	Działalność kulturalno – oświatowa, a przede wszystkim czytelnicza na rzecz społeczności miejskiej, prowadzenie zajęć dla dzieci w czasie ferii zimowych i wakacji
	Parafie, kościoły wyznaniowe	
41.	Parafia Rzymskokatolicka Sanktuarium Miłosierdzia Bożego 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Wojska Polskiego 66	Działalność charytatywna, działalność ewangelizacyjna, organizowanie wypoczynku, wspieranie ubogich rodzin
42.	Parafia Rzymskokatolicka Bazylika Mniejsza pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny i św. Mikołaja	

	17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kościelna 4A	
43.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszej Opatrności Bożej 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Wrzosowa 16	
44.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej z Góry Karmel 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Mickiewicza 61	
45.	Parafia Prawosławna pw. Opieki Matki Bożej 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Reymonta 6	
46.	Parafia Prawosławna pw. Św. Michała Archanioła 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Mickiewicza 36	
47.	Parafia Prawosławna pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Jagiellońska 6A	Działalność charytatywna, działalność ewangelizacyjna, organizowanie wypoczynku, wspieranie ubogich rodzin
48.	Parafia Prawosławna pw. Zmartwychwstania Pańskiego 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Traugutta 3	
49.	Parafia Prawosławna pw. Zaśnięcia Najświętszej Maryi Panny 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Mickiewicza 179	
50.	Kościół Chrystusowy 17-100 Bielsk Podlaski ul. Prusa 2	
51.	Kościół Chrześcijan Baptystów 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kazimierzowska 40	Działalność charytatywna, działalność ewangelizacyjna, organizowanie wypoczynku, wspieranie ubogich rodzin
52.	Zbór Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego 17-100 Bielsk Podlaski ul. Hołowieska 49	Działalność charytatywna, działalność ewangelizacyjna, wspieranie ubogich rodzin
	Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, fundacje, kluby sportowe	

53.	Oddział Caritas Diecezji Drohiczyńskiej 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Kościelna 4a	<p>Wspieranie rodziny poprzez działania prowadzone na rzecz rodziny i dzieci, osób starszych: dotkniętych niepełnosprawnością, niewydolnych wychowawczo, dysfunkcyjnych, z problemem przemocy, alkoholizmu, bezrobotnych, ubogich. Szeroki zakres działania poprzez: organizowanie wypoczynku, turnusów rehabilitacyjnych, terapii, działań integrujących społeczność, organizowanie paczek świątecznych, żywnościowych, kół zainteresowań, rozwijanie pasji i zdolności dzieci, młodzieży, osób starszych</p>
54.	Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Oddział w Bielsku Podlaskim: - Parafia Matki Bożej z Góry Karmel 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Mickiewicza 61	
55.	Stowarzyszenie "Ojcowizna Ziemi Bielskiej" 17-100 Bielsk Podlaski ul. Hołowieska 7	
56.	Bielskie Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku 17-100 Bielsk Podlaski, ul. 11 Listopada 10	
57.	Stowarzyszenie Pomocy „Serce Ludzi Ziemi Bielskiej” 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Mickiewicza 50/54	
58.	Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Szansa” 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Dąbrowskiego 3	
59.	Bielsko – Podlaskie Stowarzyszenie Abstynentów Klub Abstynentów „Promień” 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Sienkiewicza 11a	
60.	Polski Związek Niewidomych Okręg Podlaski 15- 434 Białystok, ul. Biała 13/33	
61.	Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Białostocka Komenda Hufca im. kpt. Wł. Wysockiego 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Widowska 1/1	
62.	Fundacja Domów Kultury Prawosławnej Diecezji Warszawsko – Bielskiej 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Rejtana 24	

63.	Stowarzyszenie Bractwo Prawosławne św. św. Cyryla i Metodego 15-461 Białystok, ul. Waryńskiego 30	
64.	Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów 17-100 Bielsk Podlaski, ul. 3 Maja 20	
65.	Klub Amazonki 17-100 Bielsk Podlaski, ul. 11 Listopada 10	
66.	„Małe marzenia” Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym i Osobom Potrzebującym Wsparcia 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Wojska Polskiego 17	
67.	Stowarzyszenie Rodziców Osób Niepełnosprawnych „Lazur nadziei” 17-100 Bielsk Podlaski ul. 11 Listopada 10	
68.	Powiatowy Szkolny Związek Sportowy 17-100 Bielsk Podlaski ul. Poniatowskiego 9	Wspieranie rodziny poprzez działania prowadzone na rzecz rodziny i dzieci takie jak: ochronę i promocję zdrowia, upowszechnienie kultury fizycznej i sportu, doskonalenie sprawności psychofizycznej, aktywne spędzanie wolnego czasu, nauka współzawodnictwa i zasad fair play, pokonywanie swoich słabości, organizowanie zawodów i imprez sportowych
69.	Miejski Klub Pływacki „Wodnik” 17-100 Bielsk Podlaski ul. Kazimierzowska 3B	
70.	Młodzieżowy Klub Taekwon-Do 17-100 Bielsk Podlaski ul. Lipowa 6	
71.	Bielska Inicjatywa Rowerowa 17-100 Bielsk Podlaski ul. Rejonowa 4	
72.	Stowarzyszenie Piłkarskich Talentów „Brylant” 17-100 Bielsk Podlaski ul. Dąbrowskiego 3	
73.	Koszykarski Klub Sportowy Tur Basket Bielsk Podlaski 17-100 Bielsk Podlaski ul. 3 Maja 19	

Źródło: Opracowanie własne

4. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dokumenty strategiczne w postaci m.in. Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielsk Podlaski na lata 2014 – 2022 i Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Bielsk Podlaski na lata 2016-2020 • aktywna współpraca instytucji działających na rzecz rodziny • doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających w sferze pomocy rodzinie, • dobre rozpoznanie środowisk lokalnych przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, dzielnicowych, • baza instytucji działających na rzecz rodziny (m.in. MOPS, PCPR, szkoły, Policja, Sąd, kościoły, organizacje pozarządowe) • oferty sportowe i baza lokalowa (pływalnia miejska, kompleks sportowy MOSiR, boisko ORLIK) • funkcjonowanie na terenie miasta dużej liczby placówek zdrowia, w tym szpitala powiatowego • szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych, również pozaszkolnych • funkcjonowanie na terenie miasta świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży • funkcjonowanie placówek oświatowych (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, zakład doskonalenia zawodowego) • realizowanie ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczanie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę • wzrost liczby zadań przekazywanych gminom do realizacji • wysokie koszty utrzymania rodzin • ograniczona ilość miejsc w żłobku i przedszkolach • brak mieszkań chronionych i ośrodka wsparcia dla rodzin z dziećmi • brak wzorców osobowych w rodzinach • bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinach • niska świadomość rodziców w sprawach edukacji • brak współdziałania rodziców w zakresie edukacji dzieci • bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych • ograniczony dostęp do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (za małą ilość jednostek) • ograniczone środki na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej • zaburzona komunikacja między różnymi instytucjami działającymi na rzecz rodzin i dzieci • małe zaangażowanie środowiska w pomoc rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo - wychowawcze
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • spadek bezrobocia • powstanie większej ilości punktów 	<ul style="list-style-type: none"> • zanik więzi i tradycji rodzinnych • rozrost zjawisk patologicznych

<p>konsultacyjnych świadczących bezpłatną pomoc specjalistyczną i terapeutyczną</p> <ul style="list-style-type: none"> • współpraca rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów życiowych • pozyskiwanie środków zewnętrznych na aktywizację zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym • zatrudnienie asystenta rodziny • podnoszenie kwalifikacji przez pracowników działających na rzecz rodziny (m.in. pracowników socjalnych, asystenta rodziny, pedagogów i wychowawców szkolnych, policjantów) • ustanawianie rodzin wspierających • rozwój wolontariatu • tworzenie żłobków i klubów dziecięcych • edukacja rodziców • wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz wspierania rodziny • funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego • większa aktywność organizacji pozarządowych • zwiększenie i zróżnicowanie bezpłatnych ofert kulturalnych i sportowych, również dzięki Karcie Dużej Rodziny • realizowanie programów profilaktycznych promujących zdrowy styl życia 	<ul style="list-style-type: none"> • zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo – wychowawczych przez rodziców • system wychowania bezstresowego, bez zasad i wymagań • szkodliwe wzorce i konsumpcyjny styl życia • uzależnienie od pomocy społecznej i zjawisko „dziedziczenia biedy” • demotywacyjny charakter świadczeń z pomocy społecznej • ograniczanie środków finansowych na edukację • długie i biurokratyczne procedury • destrukcyjna rola mediów • niespójność przepisów oraz ich niedostosowanie do faktycznych potrzeb • niechęć członków rodzin do zmian oraz do współpracy ze specjalistami
---	---

5. Cele Programu Wspierania Rodziny.

Misją niniejszego Programu jest zapewnienie rodzinom i ich dzieciom na terenie Bielska Podlaskiego wielowymiarowego i zintegrowanego systemu wsparcia, szczególnie w sytuacjach kryzysu i w obliczu trudności życiowych.

Program jest również adresowany do kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej. W takich sytuacjach, w razie potrzeby, asystent rodziny będzie koordynował poradnictwo, o którym mowa w ustawie „Za życiem” i na zasadach określonych w tej ustawie.

Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim przy współpracy z następującymi instytucjami:

- Urzędem Miasta Bielsk Podlaski,
- Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespołem Interdyscyplinarnym,
- Policją i sądami,
- placówką wsparcia dziennego,
- placówkami oświatowo – wychowawczymi i sportowymi,
- świetlicami środowiskowymi i klubami dziecięcymi,
- placówkami kulturalno – oświatowymi,
- parafiami i kościołami wyznaniowymi,
- organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami
- zakładami opieki zdrowotnej.

Główne cele Programu Wspierania Rodziny to:

- 1) wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- 2) rozwój usług i form wsparcia na rzecz rodzin;
- 3) tworzenie warunków do realizowania zadań gminy z zakresu wspierania rodziny.

Cele szczegółowe Programu Wspierania Rodziny i kierunki działań:

- 1) tworzenie spójnego systemu wspierania dziecka i rodziny:

Kierunki działań:

- koordynowanie działań różnych instytucji i organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny w Bielsku Podlaskim,
- współpraca z podmiotami działającymi na rzecz rodziny,
- praca z rodziną zagrożoną umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej, w tym przydzielanie rodzinom asystenta rodziny,
- zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej
- zapewnienie warunków do rozwoju zawodowego asystentów rodziny, pracowników socjalnych i innych osób zawodowo zaangażowanych w pracę z rodzinami z dziećmi;

Termin realizacji: lata 2018 – 2020.

- 2) rozpoznawanie i profesjonalna ocena zagrożeń dobra dziecka, wzmocnienie roli i funkcji rodziny:

Kierunki działań:

- umożliwienie rodzinom wymagających wsparcia łatwego dostępu do specjalistów,
- podnoszenie kwalifikacji przez pracowników z obszaru wspierania rodziny oraz pomoc metodyczna dla osób pracujących z rodziną z deficytami,
- rozwijanie systemu wsparcia dla rodziny zróżnicowanego pod kątem problemów i potrzeb rodziny lub jej poszczególnych członków;
- stwarzanie warunków do powstawania rodzin wspierających oraz ich szkolenie,
- pomoc kobietom w ciąży powikłanej i ich rodzinom na zasadach określonych w ustawie „Za życiem”;

Termin realizacji: lata 2018 – 2020.

- 3) wspomaganie funkcji opiekuńczo - wychowawczych rodziny i przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodziny:

Kierunki działań:

- wspieranie w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych rodzin z dziećmi, w tym świadczenie pracy socjalnej;
- rozwijanie działalności placówki wsparcia dziennego,
- prowadzenie zajęć edukacyjnych dla rodziców wymagających pomocy w sprawach opiekuńczo - wychowawczych,
- tworzenie grup wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych,
- umożliwienie skorzystania z terapii i mediacji rodzinom wymagającym wsparcia,
- dążenie do reintegracji rodzin w celu umożliwienia powrotu dzieciom do rodzin biologicznych,
- działania Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

Termin realizacji: lata 2018 – 2020.

4) pomoc w zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży:

Kierunki działań:

- organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dzieciom i młodzieży z rodzin wymagających wsparcia,
- organizowanie różnorodnych zajęć i imprez okolicznościowych dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia promujących wzmocnienie więzi rodzinnych,
- wyrównywanie szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci i młodzieży poprzez organizowanie zajęć opiekuńczo – wychowawczych i zajęć pozaszkolnych w świetlicach środowiskowych,
- pozyskanie wolontariatu w celu wyrównania deficytów edukacyjnych dzieci i młodzieży;

Termin realizacji: lata 2018 – 2020.

6. Efekty Programu.

W wyniku przeprowadzanych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

1. Stworzenie skutecznego systemu wsparcia dziecka i rodziny.
2. Rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w sferze wspierania rodziny.
3. Podniesienie poziomu profesjonalnych form pomocy rodzinie w środowisku lokalnym.
4. Zapewnienie profesjonalnej pomocy dziecku i rodzinie.
5. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodzin w celu zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych.
6. Wzrost kompetencji rodzicielskich i umiejętności opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach z deficytami.
7. Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa w rodzinach.
8. Ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.
9. Zmniejszenie liczby rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.
10. Umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodzin biologicznych poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji.
11. Wzrost świadomości społecznej na temat poprawnego funkcjonowania rodziny i właściwych relacji pomiędzy jej członkami.

Współdziałanie wszystkich instytucji oraz aktywne włączenie się rodzin i ich chęć do zmian będzie wyznacznikiem dla powodzenia realizacji Programu.

7. Planowany budżet Programu.

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020 odbywać się ze środków budżetu miasta Bielsk Podlaski i dotacji pochodzących ze środków budżetu państwa oraz innych źródeł. Istnieje pewna trudność w precyzyjnym określeniu wielkości środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań wynikających z niniejszego Programu, jak również środków niezbędnych do realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

Tabela 7. Założenia do projektu budżetu Programu Wspierania Rodziny.

Lp.	Szacunkowy koszt i struktura finansowania działań w ramach Programu	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
	Ogółem:	560.400	523.700	523.700
W tym:				
1.	Zatrudnienie asystenta rodziny	78.000	80.000	80.000
2.	Zatrudnienie specjalistów do prowadzenia poradnictwa	116.200	82.500	82.500
3.	Szkolenie asystentów rodziny	600	600	600
4.	Szkolenie rodzin wspierających	600	600	600
5.	Powołanie rodzin wspierających	1.000	1.000	1.000
6.	Zapewnienie wypoczynku – dotacje organizacjom pozarządowym	50.000	50.000	50.000
7.	Zapewnienie opieki dzieciom w placówce wsparcia dziennego i w świetlicach środowiskowych	155.000	150.000	150.000
8.	Współfinansowanie przez gminę pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	144.000	144.000	144.000
9.	Kampania „Postaw na rodzinę”	15.000	15.000	15.000

Nr pozycji w tabeli:

1. Wynagrodzenie dla asystentów rodziny: w każdym roku 2 etaty.

2. Wynagrodzenie dla specjalistów (psycholog, prawnik, pedagog, terapeuta): rok 2018 – 1 etat (MOPS konsultant prawnik, odprawa emerytalna, nagroda jubileuszowa), pozostali umowa zlecenia, rok 2019 – 1 etat (MOPS konsultant prawnik), pozostali umowa zlecenia, rok 2020 – 1 etat (MOPS konsultant prawnik), pozostali umowa zlecenia, zakup usługi.
3. Szkolenie asystentów rodzin: w każdym roku 2 etaty.
4. Szkolenie rodzin wspierających: w każdym roku 1 rodzina.
5. Zwrot kosztów poniesionych przez rodziny wspierające wynikające z realizowania umowy zawartej na rzecz pomocy dziecku: w każdym roku – 1 rodzina – umowy dla 2 dzieci.
6. Dofinansowanie kosztów wypoczynku: rok 2018 dla 80 dzieci, rok 2019 – 80 dzieci, rok 2020 – 80 dzieci.
7. Pokrycie kosztów pobytu dzieci w placówce wsparcia dziennego i świetlic środowiskowych: rok 2018 – 220 dzieci, rok 2019 – 220 dzieci, rok 2020 – 220 dzieci.
8. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym: rok 2018 – 12 dzieci, rok 2019 – 15 dzieci, rok 2020 – 15 dzieci.
9. Dofinansowanie w ramach kampanii „Postaw na Rodzinę” imprez promujących zdrowy styl życia, festynów rodzinnych, podczas których będą rozdawane ulotki propagujące wartości rodzinne oraz prezentowane będą plakaty profilaktyczne dotyczące m.in. profilaktyki uzależnień. W ww. działaniach uczestniczyć będą bielskie przedszkola, szkoły, BDK.

8. Monitoring.

Nieodzownym elementem towarzyszącym wdrażaniu Programu jest jego monitorowanie. Będzie on polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach Programu od podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Koordynatorem odpowiedzialnym za realizację i monitorowanie Programu będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim. Dyrektor MOPS będzie co roku do 31 marca przedkładał Radzie Miasta Bielsk Podlaski sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Okresową ocenę sytuacji rodziny będzie wykonywał asystent rodziny nie rzadziej niż co pół roku. Asystent rodziny jest zobowiązany do współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym lub

grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Celem monitoringu jest analiza i ocena zebranych informacji, planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

Program stanowi dokument otwarty i może podlegać modyfikacji.

Podsumowanie.

Celem działalności profilaktycznej jest zapobieganie negatywnym stanom rzeczy, zarówno tym, które dopiero mają zaistnieć, jak i tym, które w postaci zalążkowej już istnieją. Działając w myśl zasady, że „lepiej zapobiegać niż leczyć”, powinno się promować działania profilaktyczne ukierunkowane na wspieranie rodzin niewydolnych w opiece nad dziećmi. Aby podołać temu wyzwaniu niezbędna jest więc ścisła współpraca pomiędzy instytucjami oraz wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny. Tak rozumiany program może stanowić pełne, kompleksowe ujęcie systemu wsparcia dziecka i rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Bielsku Podlaskim na lata 2018 – 2020 wyznacza kierunki na rzecz wspierania rodziny. Wdrażanie poszczególnych zadań uzależnione jest od możliwości organizacyjnych, finansowych i prawnych jego realizatorów.